

Nr 958

Av herrar Bergman och Svanberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 20, angående nordiskt institut för samhällsplanering.

Samhällsutvecklingen har under de senaste decennierna lett fram till ökade krav på en effektiv, långsiktig samhällsplanering. Dessa krav har samhället haft svårigheter att tillgodose, vilket bl. a. berott på brist på planerare med tillräcklig utbildning. Bristerna i planerarutbildningen har i första hand gällt grundutbildningen, men också i fråga om vidareutbildningen föreligger ett stort behov av ökade insatser. Förslaget i proposition nr 20 att inrätta ett institut för vidareutbildning av samhällsplanerare hälsas därför med tillfredsställelse, likaså att detta institut blir en gemensam nordisk angelägenhet.

Den moderna samhällsplaneringen är, vilket också betonas i propositionen, en komplicerad process som kräver insatser av olika specialister, bl. a. tekniker och samhällsvetare. De fysiska och tekniska momenten i planeringen är av stor betydelse, och de senaste årens utveckling har lett till att frågor om det ömsesidiga beroendet mellan människan och hennes miljö och om ett ändamålsenligt utnyttjande av naturresurserna har fått en ökad vikt. Samtidigt har det emellertid blivit alltmera klart att den fysiska planeringen måste grundas på och samordnas med en förbättrad ekonomisk planering och vila på ökade kunskaper om utvecklingstendenserna inom näringslivet och andra samhällssektorer. Lokaliseringen och dimensioneringen av näringslivets enheter och offentliga institutioner utgör tillsammans med bedömningen angående befolkningens fördelning och sammansättning grunden för den fysiska planeringen. Planeringen borde vidare i större utsträckning än som hittills varit möjligt grundas på kunskaper om människornas beteende samt om deras behov och önskemål i fråga om livsmiljö.

Mot denna bakgrund har enligt vår mening de fysiska och tekniska momenten överbetonats i den föreslagna inriktningen av det nya institutets verksamhet. Dessa moment skulle inte i institutets undervisnings- och forskningsverksamhet komma att balanseras av samhällsvetenskapliga aspekter såsom sker i den planering på vilken institutets utbildning tar sikte. Inte minst med tanke på att verksamheten vid institutet kan väntas få återverkningar på utformningen även av grundutbildningen av samhällsplanerare är det av stor vikt att den redan från starten får en inriktning.

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 4 saml. Nr 958—966

ning som står i samklang med aktuella behov och utvecklingstendenser inom planeringsarbetet. En påfallande stark remissopinion har också uttalat sig för en sådan inriktning av institutets verksamhet.

Den enligt vår mening alltför tekniskt betonade inriktningen av institutet tar sig i förslaget uttryck på framför allt två sätt, dels i anknypningen till arkitekturskolan, dels i fördelningen av institutets tre professorstjänster. Dessa har föreslagits inrättade i fysisk planering, trafik- och kommunikationsteknik samt ekonomisk geografi med samhällsplanering. Arkitekturskolans två professorer föreslås vidare medverka i undervisningen och ingå som ledamöter i institutets lärarråd, varigenom rådet skulle få fyra professorer med teknisk eller estetisk inriktning och en med samhällsvetenskaplig. Den ändring i förslaget vi nu vill förorda är att två av det nya institutets professorer ges samhällsvetenskaplig inriktning, medan ämnet trafik- och kommunikationsteknik får företrädas av speciallärare.

Den sammansättning av professorerna vid institutet som därigenom uppnås skulle bättre motsvara den ökande betydelse som de geografiska, ekonomiska och sociologiska frågorna har och kommer att få inom framför allt den mera översiktliga samhällsplaneringen. Den är emellertid också nödvändig för att det nya institutet skall kunna fungera så som riktlinjerna anger i propositionen. Där har mycket starkt betonats nödvändigheten av ett tvärvetenskapligt arbetssätt. Det kan emellertid ifrågasättas om fruktbara och tillräckligt omfattande tvärvetenskapliga kontakter inåt och utåt kan åstadkommas med den nu föreslagna organisationen. Över huvud taget finns det anledning att tro att institutets möjligheter att skapa en god forskningsmiljö skulle förbättras genom en mera balanserad fördelning av professorstjänsterna.

Vad gäller den närmare inriktningen av den ytterligare samhällsvetenskapliga professuren vill vi framhålla ekonomi med särskild inriktning mot regionala frågor och sociologi som de ämnen som närmast bör komma i fråga. Valet mellan dessa blir i hög grad beroende av hur styrelsen formulerar programmen för de två andra professorerna, främst den i geografi med samhällsplanering. Enligt vår uppfattning bör det därför ankomma på institutets styrelse att bestämma ämnesområdet för professuren i fråga.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 20 måtte uttala att den vid det nordiska institutet för samhällsplanering föreslagna professuren i trafik- och kommunikationsteknik bör utbytas mot en professur i ett samhällsvetenskapligt ämne.

Stockholm den 27 februari 1968

Per Bergman (s)

Ingvar Svanberg (s)
